

FOLK OG LAND

NR. 26 — 14. ÅRGANG

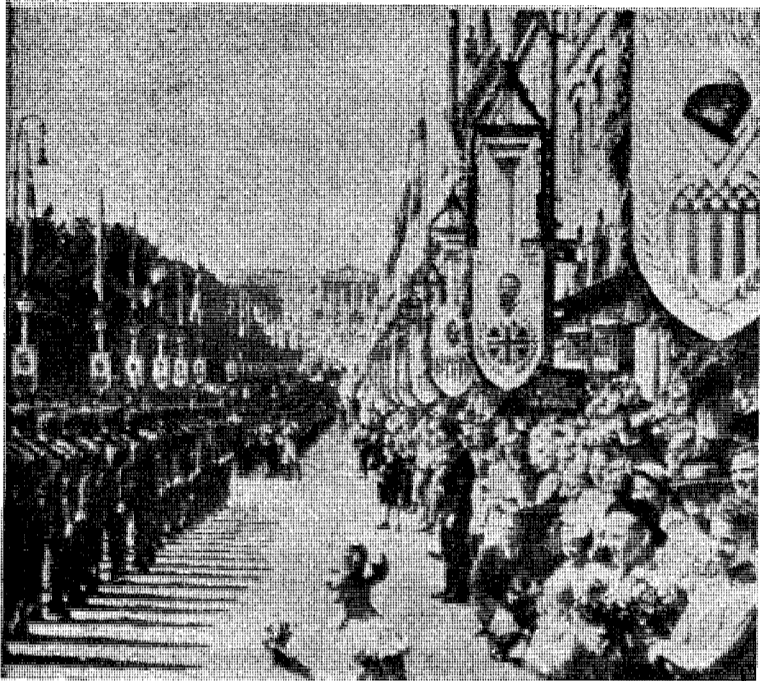
LØRDAG 4. DES. 1965

LØSSALG 1 KRONE

 Prøve
 Revisjon
 Bekkestua p.å. 0500

Hvordan politikk kan gå over til justismord

AV ADVOKAT SVERRE HELLIKSEN

24. juni 1945 byllet Norge de nye okkupasjoner. Til ære for dagen var Karl Johans gate, som en ser av bildet, pyntet med bilder av 50 russiske, amerikanske og britiske militære ledere — akkurat slik en gjør det i Sovjet. Her paraderer en av okkupasjonsdivisjonene: 1st Airborne Division.

En innsender i «Folk og Land» før det nylig avholdte valg advarte mot å gi høyre sin stemme på grunn av professor Edvard Hambros uttalelser i Stortinget 1940. Hambro hevdet at landssvikoppgjøret var lovlig som nødvendig for å ramme dem som burde straffes. Man må imidlertid ikke se bort fra hans ærlighet ved utsagnet om at oppgjøret ikke hviler på noen straffelov og hans begrunnelse om at under krig må personlige rettigheter vike.

Advokat Sverre Helliksen.

Dette er hovedspørsmål for tilværelsen til ca. 100 000 som var under rettsforfølgelse, med hustru og barn henimot en tiendedel av landets befolkning, og en skjendelse for Norge som iflg. dommene angivelig beboes av alle tiders usleste forræderbefolkning. Da er det nettopp en fordel at Edvard Hambro leverte et forsøk på begrunnelse, som vi før manglet. Det må da imøtegås.

Det gjelder da først å påpeke at det som her benevnes personlige rettigheter, er selve retten til livet. Dødsdom kjennes nemlig ikke i vår borgerlige straffelov av 22. mai 1902. Den innførtes som ny i vårt rettsliv ved provisorisk anordning 3. oktober 1941, utgitt i utlandet, av en flyktet regjering, som selv levet under britisk lov iflg. den internasjonalt anerkjente «Bostedets lov». Den loven anviser også norsk lov for Norges hjemmeverende befolkning. Fordi Norge ble okkupert på grunn av at den eksile regjering med sitt dominerende flertall fra arbeiderpartiet, som hadde forsømt både forsvar og mobilisering, måtte be-

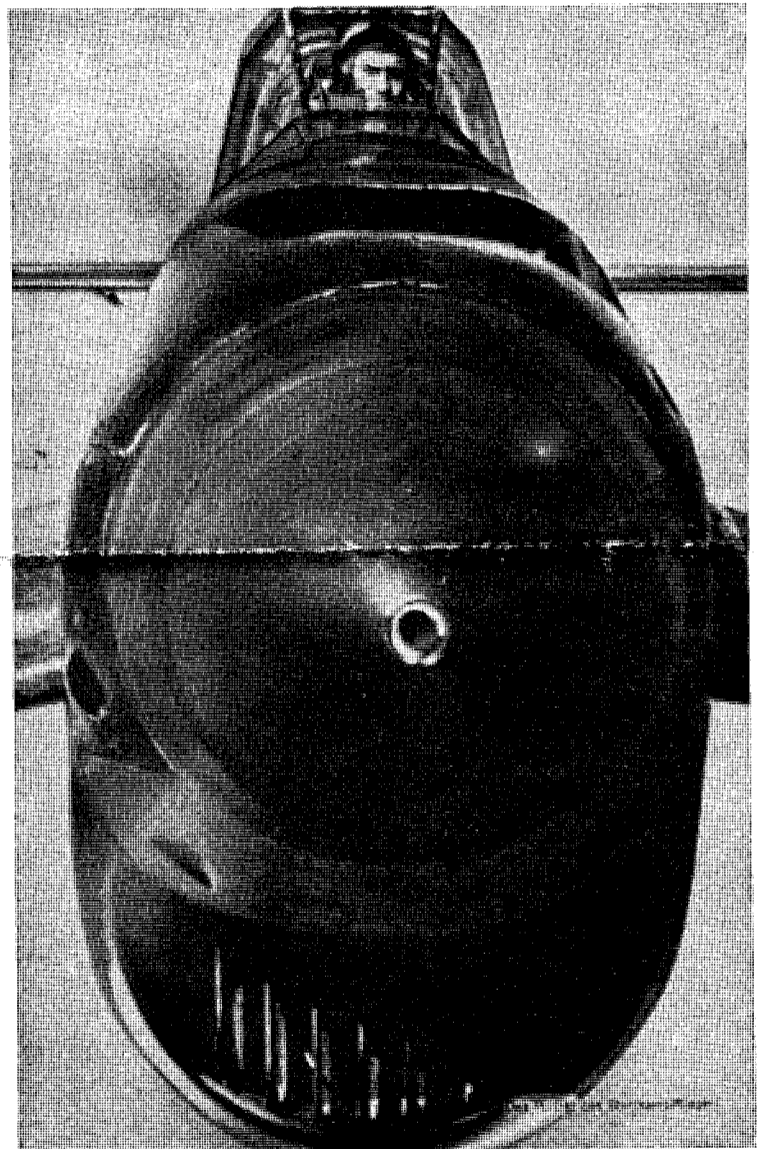
folkningen også adlyde okkupasjonsloven. Likeså okkupasjonsadministrasjonen. Det følger av okkupasjonslovgivningen i Haagreglene, artikkel 42—56, (Norsk Lovtidende 1910, s. 499—503), især art. 43. De reglene er totalt motstridende med krigsreglene, som rettsoppgjøret bygger på, motsatt f. eks. Danmark. Om «Bostedets lov» er det avgjørende at den i verden utenom Norge anerkjente britiske Oppenheims «International Law», 8 utg. I, s. 287, hevder at ethvert individ som passerer en stats grenser med engang faller inn under dets territoriale autoritet.

Dessuten inkluderer Hambros personlige rettigheter Grunnlovens § 97: «Ingen Lov maa gives tilbagevirkende Kraft.» Også den skal vike for eksilregjeringens straffebegjærlige fjernstyring av Norge, hvor den intet kunne utrette ad legal vei. Oppenheim skriver da også i 7. utg., II, s. 248, at bare fullt suverene stater er legalt kvalifisert som krigførende. S. 253, note 1, at Norge ikke var alliert under annen verdenskrig. S. 454: «Det er opplagt at landets straffelover forblir gjeldende hvis de ikke er opphevet eller suspendert av okkupasjonsmakten. Okkupasjonsloven må imidlertid være legalt publisert og

(Forts. side 7)

Emilius:

Da tyskerne var i vanskeligheter i Trondheimsavsnittet

 MEN BLE REDDET VED NORSK UTBYGGING
 AV VÆRNES TIL FLYPLASS

I dette året da så meget skal friskes opp igjen, byr en tysk publikasjon «Propagandatruppen der deutschen Kriegsmarine», Teil I på meget av interesse også for norske forhold, idet skriftet omhandler tidsrummet juni 1939 til 1940. Heftet medfulgte som bilag til tidsskriftet «Wildente».

Da den tyske krysser «Hipper», med kommandanten, senere admiral og ombudsmann for Bundeswehr, Heye, ombord trengte inn på havnen i Trondheim 9. april 1940 om morgenen, var første fase i operasjonen utført.

Sammen med de første støttropper som går iland i

(Forts. side 2.)

Tyskerne i Trondheimsavsnittet -

(Forts. fra side 1)

Trondheim befinner også krigskorrespondentene seg. Tidlig om formiddagen har de sine første beretninger ferdige, men kan ikke få sendt dem. En av PK-mennene, Sedlatzek, kommer da på den enkleste og mest sivile måte å sende beretningene på: Han går til Trondheims telegrafkontor, bestiller det tyske nyhetsbyrå i Berlin og — hold Dem fast — får formidlet forbindelsen og sender sine beretninger med full assistanse av det kongelige norske telegrafkontor. Det kaster også et klart lys over hvorledes folk og myndigheter oppfattet krigstilstanden.

Om Trondheim 9. april 1940 heter det ellers i skriftet, som har form som en dagbok:

«Okkupasjonen av Trondheim foregår uten nevneverdig motstand fra norsk side. Befolkningen er avventende og nøytral, men uhyre overrasket over at en landing i Trondheim kunne gjennomføres av tyskerne midt for nesen på englenderne.»

Om kvelden blir situasjonen for tyskerne dårligere, skriver PK-mannen så, og 12. april 1940 heter det i dagboken:

«Den første dagen etter landingen begynte fiendtlighetene. I Nord- og Sør-Trøndelag står norske hærstyrker som stenger det tyske alpejegerregiment 138 fra alle landverts forbindelser sørover. Vei og jernbanen til Sverige sperres av festningen Hegra. Havet utenfor beherskes av britene. Man har ingen flyplass, bare vannfly kan holde forbindelsen oppe med utenverdenen — — —

Redaktøren for arbeiderpartia-avisen i Trondheim prøvet seg på en ekte provokasjon. Redaktørens navn var Langhelle. Han hadde trykket den norske nasjonalsangen over hele førstesiden av sin avis og omrandet den med nasjonalfargene. Den tyske offiser gikk ikke inn på denne provokasjon med et eneste ord. Men så til slutt nevnte han overfor redaktøren at det var meget rosverdig av ham å trykke den norske nasjonalsangen slik, da de tyske soldater hadde streng ordre om å vise nasjonalsangen aktelse, men ingen av dem kunne teksten. Og offiseren bad Langhelle om et særtrekk på 10 000 eksemplarer slik at hver soldat kunne få utlevert sitt eksemplar.» (Det var bare 3 000 tyske soldater i Trondheim på det tidspunkt, men offiseren ville naturligvis gjerne at det skulle ryktes at de var langt flere.)

DA NORMENN BYGGET FLYPLASS PÅ VÆRNES

I dagboken for 14. april noterer vi oss:

«— — Trondheims skjebne avhenger av om det lykkes for tyskerne å bygge en flyplass. I går landet noen få fly på Jonsvatnet, men kan ikke bringe noen avlastning i den trengte situasjon tyskerne befinner seg i. Den eneste mulighet er å benytte ekserserplassen Værnes, som ligger umiddelbart nord for byen.

Man forhandler om å tvangsutskrive norske borgere til arbeidet på flyplassen, men en av de tyske offiserene fraråder dette. Han foreslår en meget elegant løsning av problemet. I store avisannonser ble arbeidere anmodet om å melde seg. Det ble lovet dem høyeste betaling, fri forpleining og gratis reise frem og tilbake til Værnes. Annonserne hadde et så godt resultat at start og landingsbaner kunne bli utbygget.»

20. april 1940 noteres det:

«Værnes er i full drift som flyplass. Generalmajor Woytasch er utnevnt til øverstkommanderende for Trondheimsområdet. De første enheter av infanteridivisjon 181 blir landsatt på Værnes med flytransport. Alpejegerregiment 138 blir således frigjort for kampen nordover mot de fremrykkende britiske soldater.»

Og 22. april 1940 heter det i dagboken:

«Steinkjer blir erobret. Dermed er Trondheimsfjorden på tysk hånd. Støtet mot tyskerne som kommer fra de allierte ved Namsos, blir oppfanget.»

Den for tyskerne vanskelige situasjon er altså militært reddet ved at noen tusen nordmenn bygget ut Værnes flyplass mens deres egne landsmenn kjempet mot tyskerne. Ytterligere kommentarer er her ikke nødvendig — heller ikke å nevne navn eller paralleller annet sted i landet.

Det er ellers pussig at det ikke står noe i beretningen om de meget omtalte kamper i forbindelse med Hegra festning. Undertegnede har også talt med soldater som var i infanteridivisjon 181, men ingen husker at det fantes noen festning Hegra. Også en bataljon av I.R. 388 (Daserregimentet) var ved Trondheim på den tiden, fløyet dit fra Oslo, men heller ingen derfra husker noe om Hegra.

Emilius.

Neste nummer av FOLK OG LAND

blir siste nummer i dette år. Til gjengjeld blir det et dobbeltnummer med et rikt variert stoff — i noen utstrekning av mere underholdende art. Men alt sammen har på en eller annen måte forbindelse med vår sak eller våre folk.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

vedlegger dette nummer av bladet en giroblanket og ber om støtte til det humanitære arbeide organisasjonen driver til fordel for invalide frontkjempere og falne frontkjemperes etterlatte. Vi gir innsamlingen vår beste anbefaling!

Quisling og de «militære opplysninger

3. artikkel i Siegfrieds serie om Piekenbrockbrevet må stå over til neste nummer på grunn av den overveldende stoffmengde.

Benjamin Vogts hetsbok

om Quisling «Mennesket Vidkun og forræderen Quisling» skal vi omtale behørig i neste nummer. Den er toppen — eller bunnen om en heller vil — av det som hittil er prestert i retning av «sjelegranskning».

Komplette årganger

En av våre eldre abonnenter er villig til å overlate sine komplette (uinnbundne) årganger av 8. Mai og FOLK OG LAND fra og med årgangen 1949 til og med årgangen 1965 til høystbydende. Beløpet skal gå til støtte for FOLK OG LAND.

Skriv noen linjer til avisen snarest hvis De er interessert.

Julehilsener

Er det noen som vil ha med en julehilsen i neste nummer, som blir det siste før jul, må vi ha manuskriptet omgående og senest innen 8. desember.

Prisen er som vanlig kr. 12,—.

Send helst oppgjør sammen med bestillingen og spar oss for ekstra bokføring.

FORBUNDET

Det har gått dårlig med innbetalingene til FORBUNDET den siste tid. Vi ber derfor alle dem som ønsker at FORBUNDET skal fortsette sitt arbeide og øve sin innflytelse også under den nye regjering, om ikke å glemme oss med en økonomisk håndrekning før året går ut.

Budsjettet er nu redusert til et minimum, men noe må driften nødvendigvis koste.

Arbeidsutvalget.

Forsvarsamarbeid med Sverige

Jeg er så hjertens enig med redaktøren i hans: Norge ut av NATO. Like uenig er jeg med ham i hans: Norge inn i militært samarbeid med Sverige.

Vi kjenner litt til militært samarbeid i dette vårt århundre, et brusende ordgyteri til å begynne med, fusk og skjeve ben på alvorets dag. Siste krig gir eksempler nok. Norge var i hundre år i samarbeid med Sverige, vi vet hvordan det løp av, vi burde ha lært av det. Spør deg for hos nordmenn, du treffer overalt denne dumpe uvilje mot alt svensk. I motsetning til det norske offiserskorps manglet det svenske krigserfaring. Den svenske folke-moral skaper ikke soldater, den skaper bare senghester.

I snart tyve år har norske soldater eksersert for amerikanske dollars og er blitt lasket, norske kasernegriser, skal de nå for svenske kroner bli oppeksersert til raggarer?

For lenge siden, for over tusen år siden, formante skaldene nordmennene til å stole på egen kraft og eget mot, det er det vi må gjøre også idag, eller gå under som folk.

Å forsvare Norge er nordmenns sak, og kun nordmenns sak. Derfor bort med alt vassent prat om et vassent samarbeid med et land som sannelig har nok med å holde seg selv på beina.

A. D.

Augo du bruke
før inn du gjeng,
i kot og i kråom,
i kot og i krokrom.
For d'er uvisst å vita
kvar uvener sit
føre din fot.

(Håvamål)

Det er tre domstoler som nesten aldri stemmer overens: lovens, ærens og religionens.

(Ch. de Montaigne)

TANNLEGE
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Kristne Venner

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — Kristne Venner møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær. Møtetid kl. 19,30.

Vask, maling,
tapetsering,
mønstermaling.

R I M E L I G

1. KL. FAGMANN

— Telefon 25 12 91 —

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 43 33

ANNELISE PAROW

TANNINNSETNING
Trondheim

Daglig friske blomster

Blomsterforretning
SYNNØVELIE
Kranser til alle priser
Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

Arktiski

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

Hvor mange domfellelser har jeg ikke sett, som var mer kriminelle enn selve forbrytelsen.

(M. de Montaigne)

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Tordenskjolds soldater

Den som har fulgt med opp gjennom årene i den evindelige hets som med jevne mellomrom slippes løs både over den døde Vikun Quisling og over de gjenlevende rester av NASJONAL SAMLING, vil ikke ha kunnet unngå å legge merke til at det stort sett er de samme personene som har optrådt hele tiden og som for den saks skyld opptrer den dag idag. Som hine Tordenskjolds soldater marsjerer de frem ved enhver anledning. De styrter til unnsetning for hverandre, de anmelder hverandres bøker, de doserer i det ene øyeblikk og utgir seg i det neste som representanter for den «folkemening» de selv har skapt. De er i det hele hetsens anerkjente forsangere.

Hvem disse folk er vet hele det norske folk. Dels er det slike som direkte engasjerte seg i den politiske heksefølgelse som ble satt igang i 1945, og siden det her dreier seg om et karakteristisk drag i rettsstaten Norges historie, er det bedrøvelig å konstatere at det er så mange jurister blant dem. For hvem skulle ha stått vakt om rettens sak om ikke de? La oss da håpe at det i første rekke er den dårlige samvittighet som driver dem når de med Quisling-sakens aktor i spissen fremdeles gleser rundt seg og dynger opp nye beskyldninger mot de politiske motstandere fra dengang hver gang det i inn- eller utland slipper frem et eneste litet ord til forsvar for de dømte.

Men det er også en annen gruppe mennesker som har sluttet seg til disse som bare forsvarer sin egen, men riktig nok uhyre dårlige sak. Og det er disse som så å si har skapt seg et levebrød på det store politiske oppgjør dengang. De er etter vår mening enda mindre sympatiske. I denne flokken finner vi mangt og meget: juridiske «eksperter» av de forskjelligste arter som har klatret til topps på «retts»oppgjørets beleilige stige, alle slags merkelige historikere en aldri hørte om før — tildels behørig belønnet for innsatsen — «okkupasjonshistorikere», «samtidshistorikere» og hva de nu kaller seg alle sammen, og så naturligvis alle penneknektene som i aviser, bøker og andre publikasjoner har slått mynt på dette takknemlige stoffet som ingen redaktør og intet forlag våger å avslå. For alle disse har «retts»oppgjøret og den senere meningsdirigering med sikte på å rettferdiggjøre all uretten og dempe de skyldiges slette samvittighet vært det reneste funn, en veritabel gullgrube hvor både gullet og æren lå rett opp i dagen.

Nå behøver man naturligvis ikke i og for seg å ta disse folk så voldsomt alvorlig. Alle vet jo hvem disse evindelige tordenskjoldsoldatene er, og bortsett fra skolelærere og pressefolk er det vel ikke mange som er imponert. Ja, det er faktisk ikke så mange som tar dem helt alvorlig lenger. For hvorledes kan folk med tenkeevnen i behold gjøre det når de til og med selv i kampen om brødet karakteriserer hverandre etter fortjeneste. Når det gjelder en av årets opreklamerte «Quislingbiografer», Benjamin Vogt, så skriver Sverre Hartmann om ham i MORGENBLADET at han gjør «seg skyldig i såvidt grove feil at det er nødvendig å si kraftig fra». Og Vogt blir heller ikke «samtidshistorikeren» svar skyldig: «Sverre Hartmann tar feil. Jeg har bl. a. fulgt ham selv og alle hans innlegg meget nøye helt fra saken med kommandørkaptein Bull og frem til idag. (En mindre fin bemerkning siden en jo ikke skal snakke om rep i hengt manns hus!) — — — jeg deler ikke

Hartmanns vurdering av hans (Hartmanns) materiale og konklusjoner — —» For en gangs skyld er vi så avgjort enig med begge to! Og det trodde vi også de fleste andre var når det gjaldt denne så å si profesjonelle hetsen mot Quisling, hvor en ikke nøyer seg med de gamle beskyldninger, men også grafser i den dodes sinn.

Som sagt, vi trodde de ikke gjorde større skade, men det later likevel til at ett og annet av disse historiske ugressfrø spirer hos den yngre generasjon. Det er i år kommet en bok av en ung oslolærer, «Ukjent nazist», og det er naturligvis bare godt og vel at ungdommen tar opp igjen til revisjon det stoff de har fått overlevert fra den foran beskrevne kammarilla — spesielt hvis det er en lærer som gjør det. Vi har ennå ikke lest boken, men vi blir unektelig noe betenkt når forfatteren i et intervju i AFTENPOSTEN serverer det gamle vrøvlet om at grunnen til at det meldte seg noe omkring 7 000 unge nordmenn som frontkjemper var denne: «Meldte de seg til Østfronten, skulle de få en fin gård med tre hundre mål under plog, gratis. Når de vendte hjem — —» Dette er som sagt med respekt å melde vrøvl av samme kaliber som det som ellers serveres av historieforfalskerne. Det har naturligvis aldri vært snakk om gårder her hjemme, men i de østområder som eventuelt skulle koloniseres etter krigen. Og rent bortsett herfra, så kjenner vi iallfall ingen frontkjemper som dro til fronten for å få en gård langt der borte i Gardarike — de gjorde det for å yte et bidrag i forsvaret av Europa mot østens stormløp. Og vi skulle tro at vårt kjennskap til frontkjemper og deres motiver er noe mere omfattende enn både de gamle og de unge historieskriveres.

Vi vil gjerne ha slått dette fast med sikte på fremtidens historiegranskning, som vi ikke gjerne ser skal få den slagside som allehånde «okkupasjons»- og «samtidshistorikere» har klart å gi den nuværende. Tordenskjolds soldater bør ikke få forsterkninger av ungdommen.

OLAF HOLM:

„Avstalinisering“

Det er just saa at i anelsers
mangel
har manden med hoven sin
bedste engel.

Henrik Ibsen.

I

Etter at den tyske okkupasjon 8. mai 1945 ble avløst av den engelsk-amerikansk-russiske, begynte ut på høsten samme år det såkalte «retts»oppgjør på grunnlag av en ukjent, ikke publisert «lov».

Om drapet på Vidkun Quisling har den mening for en tid siden kommet frem, at han ville blitt dømt (til døden?) også av en lovlig norsk lagrett. Denne oppfatning står det selvfølgelig enhver fritt å hevde, så meget mer som deri samtidig ligger en erkjennelse av at det som skjedde ikke var lovlig, m.a.o. en forbrytelse.

Denne merkverdighet i et skrift, som ikke har sett sin like i klar juridisk tenkning siden professor Gjelsviks «Innledning i Rettstudiet» kom ut, har på enkelte hold møtt den oppfatning, som synes å ha meget for seg, at det er et offer til den hjemlige, norske «trykkefrihet». Uten dette offer, antar man, at boken ikke hadde kunnet finne en forlegger. Jfr. Nygaardsvolds erindringer og nu nylig Mr. Hewins bok, som ingen har våget å trykke her.

II

Imidlertid delte ikke Quislings fiender den oppfatning, at det ville være tilstrekkelig til å få livet av ham, å sette ham under tiltale for brudd på lovlig norsk rett for en lovlig norsk domstol. Tvertimot. De opprettet derfor en særdomstol til dette øyemed.

Etter allverdens juridiske dikkedarer omkring dette spørsmål ble det for en tid siden i Stortinget erkjent av dr. professor Edvard Isak Hambro, at det hele var ulovlig — men nødvendig. Den første erkjennelse er norsk jus, den siste påstand om nødvendigheten er stalinistisk jus, vel kjent fra de beryktede moskvaprosesser.

Men: Herved er vi kommet halvveis. Avstaliniseringen er begynt også her i landet. På den annen side er det bedrøvelig at Moskva ligger så mange år foran Norge, som fremdeles er et uland, strafferettslig sett.

En forklaring på den påståtte nødvendighet er hittil ikke kommet frem. Den etterlyses herved.

III

Mellom alt det juridiske vissvass, som de hjemlige «moskovitter» har pendlet frem og tilbake mellom, har stadig Elverums «fullmakten» gått igjen ikke alene etter å å være dødfødt, men gjentagne ganger er dette spøkelse avslørt fra juridisk sakkyndig hold. Seiglivetheten kan naturligvis forklares med at «fullmaktens» forsvarere er i god tro, rett og slett på grunn av dumhet (får vi håpe).

IV

Ethvert krav om atter å la norsk rett råde ved en revisjon er hittil avvist uten henvisning til noe, som kalles «Historiens dom». Ynkligere kan det ikke erkjennes, at vårt land ikke er en rettsstat. Denslags «rettergang» er ukjent f. eks. i England.

Historiens dom banker allerede på porten, naturlig nok fra utlandet. Det er den omvei, som sannheten alltid har måttet gå i dette land på alle felter. Dukker sannheten opp innenlands, f. eks. fra professor Skeie og major Lange-land med mange flere, så blir den forsøkt tiet ihjel eller endog som i Langelands tilfelle beslaglagt på tross av lagrettens frifinnelse.

V

En engelsk journalist sendte som kjent for en tid siden ut en bok om «retter»-gangen mot Quisling. Den vakte et tennerskjærende angstbiteri blant våre hjemlige «moskovitter», som følte seg skyldige. Det er nu engang så, at «intet gjør mer rasende enn sannheten». Særlig syntes det vanskelig å svelge opplysningen om at Erik Solem hadde gått tyskernes ærend, et forhold som kom opp i saken mot tyskeren Bruns. I den påfølgende avgjørelse av spørsmålet om Solems habilitet deltok Solem selv. Norsk rett anno 1945!

Når historiens dom, som forlengst har begynt å utkrystallisere seg, tilslutt blir felt, vil nok psykiatrien ha fått et avgjørende ord med i laget. Les referatet fra Quislingprosessen den som tviler, hvis han da orker. Det er forøvrig opplyst at Hewins bok vil bli besvart (på engelsk!) av et utvalg av prominente hjemmemoskovitter.

VI

Et spørsmål, som etterhånden vil komme under debatt er: Hvorledes har et så unorsk tiltak som dette

(Forts. side 8)

RALPH HEWINS' QUISLINGBIOGRAFI

Og anmeldelsen i «The Times Literary Supplement»

(Forts. fra forrige nr.)

De tyske nasjonalsosialister var naturligvis interessert i en bevegelse som syntes å utgå fra samme filosofiske grunnlag. I året 1934, om ikke allerede i 1932, fulgte tyske tilnæringsforsøk til Quisling. Men i kontaktene tok til å begynne med ikke det egentlige tyske maktsentrum del, men bare kretsene om Rosenberg, som i Tyskland ikke egentlig ble tatt så alvorlig. Det er visse- lig tvilsomt om disse tilnær- melser var en lykke eller en ulykke for Quisling, men de ble iallfall bestemmende for hans videre skjebne. Med Hitler traff han først sam- men i desember 1939, etter utbruddet av annen verdens- krig, men før Norge var blitt trukket inn i forviklingene. Det er ikke helt klart hva som ble sagt ved hine sam- taler mellom Hitler og Quis- ling. Quisling selv fastholdt at hovedemnet for samtalen var en tysk-engelsk freds- slutning. Mot den gjengse myte, som er blitt overtatt av mange historiske arbeider, at Quisling dengang hadde oppfordret Hitler til et over- fall på Norge og lovet ham sin understøttelse til dette, fører Hewins vektige argu- menter i marken.

Den tyske invasjon kom for Quisling åpenbart like overraskende som for enhver annen norsk politiker og han var til å begynne med like rådløs som disse. På den an- nen side synes tyskerne over- hodet ikke å ha trukket ham inn i sin strategiske planleg- ging, for de forholdt seg til å begynne med som om de knapt husket hans eksistens. Den tyske sendemann i Oslo, Bräuer, som var blitt holdt like uvitende, så seg uforber- redt stillet overfor den opp- gave å bevege kongen til å bli for å opprettholde skinn- et av en konstitusjonell regje- ring. Hans anstrengelser mis- lykkedes imidlertid straks ved kongens og hans minist- res flukt — en av de få hand- linger fra deres side som Mr. Hewins ikke helt forkaster. Da Quisling så bød seg frem som en slags deus ex Machina — selv kan han ha følt seg som en redningsmann for landet i likhet med St. Olav — klamret den fortvilede sendemann seg til ham som den druknende til et halm- strå. Men skjont han ble be- myndiget fra Berlin til å anerkjenne Quisling som

Hewins, mannen hvis navn utløser frenetisk raseri hos alle med dår- lig samvittighet.

statsminister, holdt denne nødløsning bare få dager. Quisling ble fjernet igjen ef- ter en knapp uke og heller ikke Bräuer kunne holde seg stort lenger.

Det hendte allerede i disse kaotiske dager, da Quisling riktignok måtte bære ansvar- et, men ingen makt hadde, at hans navn i det engelske sprog ble gjort til innbegre- pet av forræderi, skjønt han på dette tidspunkt med stør- ste sikkerhet ennå ikke hadde begått noen av de handlinger som han senere ble dømt for — i mange tilfelle etter lo- ver som ikke fantes på gjer- ningstidspunktet. Like lite hadde han gjort seg skyldig i de moralske forbrytelser som man gjerne ville forbin- de hans navn med for alltid. Vestmaktene og spesielt nordmennene trengte en syn- debukk for deres egen feige svikt i fortiden. I Vidkun Quisling trodde de å finne ham, skjønt det forræderi som ble lagt ham tillast ennå ikke hadde funnet sted.

Så vidt synes Hewins' ple- doyer overbevisende, men han går enda lengere: Han vil også se Quisling frikjent for andre anklager. Det er en historiens ironi at Quisling først i annen halvdel av kri- gen fant seg rede til hint «samarbeide med fienden» som man smedet ham for. For mellom 15. april 1940 og 2. februar 1942 var han ikke statsminister.

Mr. Hewins beskriver inn- gående de tyske forsøk på å holde Norge under kontroll mellom disse datoer. Quis- ling tok faktisk ingen del i dette på noe vis. Men man belaster ham for at hans Na-

sjonal Samling var det eneste legalt tillatte parti og at mange av hans tilhengere tjenestgjorde i den daværen- de administrasjon. Kanskje ville han ha kunnet distan- sere seg fra dem hvis ikke den tyske Gauleiter Terbo- ven i et siste fortvilet forsøk hadde tilbudt ham embetet som ministerpresident. Et punkt i den nye regjerings program var å skape en stor nordisk føderasjon mellom Norge og Tyskland. Quisling vendte dermed tilbake til ra- setenkningen som hadde hørt til det opprinnelige grunnlag for hans bevegelse. Han bil- ligtet forfølgelsen av jødene på samme måte som de brutale gjengjeldelsesforholds- regler mot motstandskjem- perne. Mr. Hewins kan i denne henseende bare legge frem til unnskyldning for Quisling at «hans forbrytelse var snarere avfinning enn medvirkning». Men etter om- stendighetene var dette til- strekkelig til å rettferdig- gjøre hans ende foran ekse- kusjonspelotongen.

Når en manns karakter i så mange år er blitt svertet kritikkkløst under trykket av følelser så fører det første forsøk på å rense historiebil- det uvegerlig til overdrivel- ser på forsvarerens side. Det- te er en viss mangel også ved Hewins' bok. Han holder det for eksempel for anbragt å øve skarp kritikk mot kon- gen og eksilregjeringen, mot lederne for motstandsbeve- gelsen og mot Quislings dom- mere. Denne omsnuing av angrepene gjør ikke Quislings karakter mere beundrings- verdig og ikke engang mere forståelig. Hvis han virkelig var en mann av så fremra- gende egenskaper som Mr.

(Forts. side 7)

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armeneren Jerwand Dsbanian.

Armenske krigere danser den kjente folkedansen «Kotsbari» til ak- kompagnement av blåseinstrumentet «sring» under en pause i kamp- handlingene. Skriften er med armenske bokstaver og betyr «kotsbari».

TRAGISK DANS

«Og nu må jeg få fremføre en meget gammel dans fra provinsen Sasun og Mousj,» sa konferansieren. Musikken spilte opp, den for oss så vel- kjente melodi lød påny i våre ører og tolv dansere og dan- serinner iført sine spesielle folkedrakter utførte de po- pulære dansene. I spissen for de dansendes rekker gikk Babken Ordojan. Det så ut som hele ensemblet var i sving under fremførelsen av disse dansene. Og publikum kom i humør, støyet og gle- det seg over prestasjonen.

«La oss gå! Når jeg ser disse dansene utført, får jeg lyst til å gråte. Av hele fol- ket ble bare dansen igjen. Kan du forestille deg det?»

«Det hele er tragisk, det er redselsfullt, la oss gå,» sa et par offiserer til hverandre og dermed forlot de stedet og gikk langt til siden innen dansen var endelig avsluttet. Imens var tilskuerne villt be- geistret og etter utførelsen ble danserne fremkalt gang på gang under vill begeist- ring.

«Hvorfor sa de tragisk og redselsfullt, når dansen i og for seg er ganske morsom?» spurte Vera meg.

Dansen hadde i sannhet fremkalt voldsom begeist- ring blant publikum, der dens tempo steg fra det lang- samme til det hurtige. Dan- sere og danserinner stod tett i tett med skuldrene mot hverandre i en linje, hevet

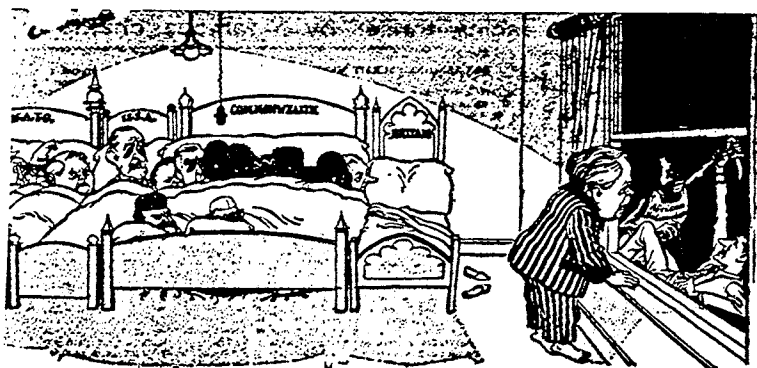
seg med ett fra gulvet og kom med all kraft ned igjen på gulvet. Bevegelsene gav inn- trykk av fjellfolkets mot, vilje og seirende tilfredshet, så elegant utført av den opp- tredende dansegruppe bestå- ende av profesjonelle dan- sere.

Jeg forklarte henne at Sasun og Mousj var en av de betydeligste provinser i Armenia, befolkningen i dis- se provinser er berømte for sin begavelse og sine allsidi- ge evne. Men tyrkerne hadde av bare misunnelse for femti år siden uttryddet disse be- gavede folkegrupper og lagt deres byer i grus. De eien- dommelige danser er faktisk det eneste som er tilbake. Vera snudde seg litt for å se på de opptredende og det samme gjorde jeg. Og nu ble vi vår de to offiserer som stod langt utenfor festplas- sen i trist ensomhet.

Det så ut som om de var nervøse, idet de ustanselig gikk frem og tilbake mens de uopphørlig tente sine siga- retter. Jeg kjente dem begge fra divisjon 374 hvor de had- de utmerket seg for sin hel- dig utførte krigføring. Som så mange armeniere hadde disse to sine særegne opple- velser. De var nemlig fra samme distrikt hvor denne dansen hørte hjemme. Under sin omvankende emigranttil- værelse hadde de gjennom- levet mangt av bitterhet og lidelser. Det eneste som holdt dem oppe var håpet om et uavhengig armensk fedre- land.

Den ene av disse beslutt- somme karakterer het Kara- petian og den andre Durian, og begge ble lykkeligvis redet fra massakrene. Den gang da tyrkerne drog en del av deres folkegruppe ut i ødemarken for å massakrere dem på den mest grufulle måte, var de lekekamerater på fem og seks år. Med egne øyne måtte de se på hvorle- des deres foreldre ble drept av de tyrkiske barbarer. Der var blitt skutt også mot dem, men de ble ikke truffet. De falt usåret ned ved siden av deres foreldres lik. Bevisstlø-

(Forts. side 7)

Til dagens situasjon i Rhodesia bringer den svenske avis VÄGEN FRAMAT ovenstående tegning. Lys våkne stirrer Englands forbunds- feller i og utenfor NATO på slagsmålet mellom Ian Smith og de svarte ledere. Formanende høres Wilsons røst ut gjennom vinduet:

«La berrene være ifred, Smith. Dere hindrer oss i å sove!»

Spansk kaptein i russisk fangenskap

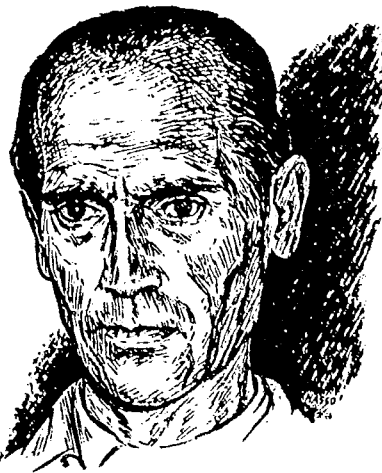
EFTER Å VÆRE TATT TILFANGE UNDER STOR-ANGREPET ØST FOR PULKOVA I 1943

Torcuato Luca de Tena:
Der Rebell. Hauptmann
Palacios und die Russen.
Druffel.

Birger Furueth fortalte i sin lille bok «Jeg var spion mot Sovjet og ble grepet» om forholdene i de russiske fangeleire. Han tilbrakte 8 år der før han kom tilbake i 1954. Det var vanlige tvangsarbeidsleire og ikke krigsfangeleire Furueth lærte å kjenne, men noen stor forskjell var det neppe. En rekke krigsfanger ble også under ett eller annet påskudd idømt straffarbeide og havnet i de vanlige tvangsarbeidsleire.

Det er kanskje de her hjemme som tror at Furueth overdrev i sine beretninger, men andre beretninger forteller den samme historie om sult og umenneskelig arbeide under de verst mulige forhold. Blant annet er det nu på tysk kommet en utgave av boken «Der Rebell», som forteller om den spanske kaptein Palacios opplevelser i russiske krigsfangeleire og tvangsarbeidsleire. Det er interessant og betegnende for hykleriet hos verdenskrigens seirerherrer at de ansvarlige for de forhold som skildres i denne bok, i Furueths bok og i mange andre lignende bøker, anbrakte seg på dommerstet i Nürnberg og dømte tyskere for dårlige forhold i tyske leire. Det er også fra øst-blokklandene hetsen fremdeles drives om forhold i tyske konsentrasjonsleire og hvorfra materialet leveres til de fremdeles pågående prosesser mot de tyske fangevoktere.

Det er den ledende spanske publisist Torcuato Luca de Tena som har stillet sin

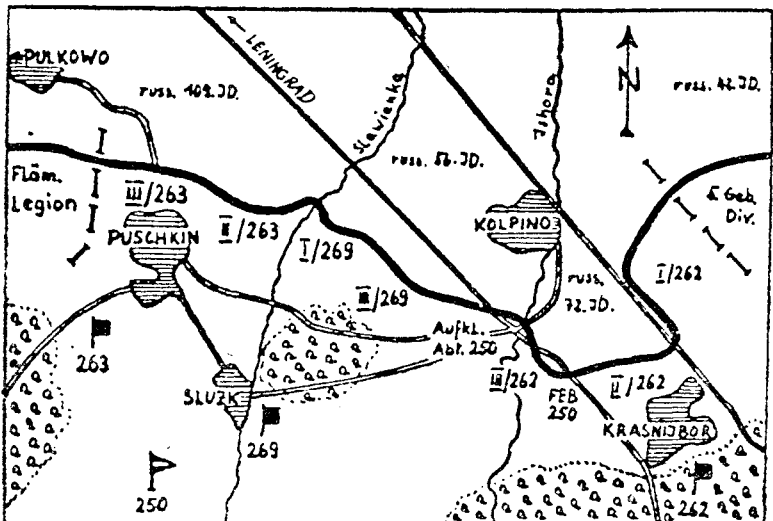
Kaptein Palacios.

penn til disposisjon for en heroisk soldaterskikkelse da denne vendte hjem til Spania etter 11 års fangenskap. Det dreier seg om kaptein Teodoro Palacios, tidligere kompanisjef ved Den blå divisjon som kjempet på tysk side foran Leningrad og ble tatt tilfange her 10. februar 1943 under et stort russisk angrep, som de norske frontkjempere nok også vil huske.

Palacios oppnådde så å si internasjonal berømmelse for sin tapre og ubøyelige holdning under de lange år i sovjetfangenskap som åndelig fører og organisator av en seig motstand fra de spanske krigsfangers side mot fangevokterne. Forsåvidt viste de en ganske annen holdning enn storparten av de tyske krigsfanger. Da det franske Røde Kors med skibet SEMIRAMIS i mars 1954 kom til Odessa for å hente 286 spanske krigsfanger ett år etter Stalins død, hadde transportføreren uttrykkelig ordre om ikke å tiltre hjemreisen før også kaptein Palacios var kommet ombord.

Da den spanske originalutgave om denne «ridder uten frykt og dadel» kom, ble den

(Forts. side 6)

Avsnittet hvor kaptein Palacios ble tatt tilfange.

Hors de Combat:

XV

Fra kulturfronten

INJURIER

Injurier, presentert ved
Odd Eidem. Cappelen.

Odd Eidem heter en mann som øyensynlig er upopulær i vide kretser. Ikke fordi vi tillegger dette særlig betydning — vi selv og våre venner nyter neppe folkets yndest i noen utpreget grad, men det skyldes 20 års daglig hatpropaganda. For Eidems vedkommende er vel grunnen å finne i hans oppblåste, noe utiltalende vesen og hans skriverier i V.G. Han virker som en litt arrogant og affektert kunstsnobb, og han hører derfor ikke til dem som rent umiddelbart inngynder en tillid. Desto mere overrasket ble vi da vi en dag fikk lagt en bok på vårt skrivebord. Den het «Injurier», en antologi redigert av Odd Eidem.

Injurier! Det lyder lovende, tenkte vi. Skal vi nå endelig oppleve å få se folk som uten redde sideblikk våger å tale Roma midt imot? Det er på høy tid at Big Brother Staten får sitt pass påskrevet.

Etter å ha lest boken sitter vi igjen med en dyp skuffelse. Var dette de flammende injurier vi hadde ventet oss? Selvsagt ble det her og der sagt endel fornuftige ting, men så forsiktig, så forsiktig. Noen av innleggene vil vi karakterisere som den rene melkepapp.

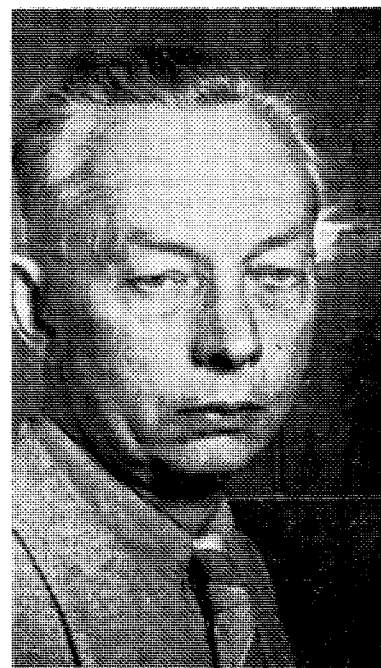
Men et par unntagelser fra kjedsommeligheten fantes dog. Det ene var skrevet av Johan Vogt. Denne overbeviste marxist og sosialist hører til de meget få som har gjort ærlige forsøk på å se mere objektivt på hva der hendte hos oss i krigsårene. Hans artikkel i «Injurier» er meget leseverdige, men den bør suppleres med det han skriver i «Partisan på forpost» (utgitt av Pax Forlag). Vogt erklærer åpent at intet okkupert land slapp så billig fra krigen som Norge, unntatt selvsagt Danmark (som fikk en enestående gunstig stilling fordi den danske konge med rolig klokskap og atskillig personlig mot valgte å bli på sin post istedetfor å stikke av og overlate folket til sin skjebne). De faktiske opplysninger han kommer med er av aller største interesse og gir et grunnkudd til alle legender om «Norges heroiske kamp». Forfatteren forsøker også å se objektivt på Quisling og NS, men det lykkes nå bare så måtelig. Tross alt er trollsplinten i øyet der, og den får ham til å se skjelt — og galt — på

mange ting, men det skal vilig innrømmes at i forhold til de vanlige uartikulerte og imbesile, hatefulle vrælene, så ligger Vogts betraktninger mange mil høyere. Det han har særlig vanskelig for å forstå er at det var NS-folkenes innbitte og utrettelige innsats man kan takke for at Norge kom så godt fra krigsårene, og aldeles ikke noen få motstandsfolk i ledende stillinger. Derimot er imidlertid signaturen ubetinget enig med ham i at det var den rene dårskap å forsøke på en politisk nyordning midt i de blodige krigsåre. Spørsmålet er bare i hvor høy grad dette skjedde på norsk initiativ eller under tysk press. Vi er sterkt tilbøyelig til å holde på det siste. Vi kjenner iallfall utmerket godt til at mange av våre ledende folkvar mere enn lunkne i arbeidet med nyordningen. Selv sa vi ved en leilighet åpent til en av Reichskommissariatets øverste embedsmenn: «Vinn først krigen, så kan dere lage nyordning.» Men vi talte selvsagt for døve øren.

Når det gjelder det s.k. «retts»-oppgjør, så kan man av Vogts ord lett utlede at han finner det forfeilet og at han er en avgjort motstander av den tåpelige forenkling i sort og hvitt som oppgjørets talsmenn fremdeles forfekter. Det fantes i NS — selvsagt — folk av alle slags kategorier på samme måte som de fantes i Hjemmefronten. Vi er for vår part tilbøyelig til å tro at kvaliteten stort sett lå en god del høyere hos våre (la oss da se bort fra

Kriminalsjefen med de mange uløste forbrytelser. Det var lettere å «storme» llebu.

Johan Vogt, som iallfall forsøker å være objektiv.

noen få politiske opportuniste som meldte seg inn i medgangens dager, men skyndte seg å melde seg ut da motgangen kom).

Vogt har atskillig forakt for den lettvinde måte man skar alle over en kam. Vi for vår del satt igjen med inntrykket av at dommerne ofte var noen ondsinnete fjols, behersket av gatens parlament og uten den ringeste vilje til å tenke selvstendig.

Det annet innlegg i boken som vi leste ikke alene med interesse, men med glede, var André Bjerkes åpenhjertige uttalelser om arbeidsfagene i forfall. Det var gnistrende godt skrevet. Slik skal det gjøres når det ligger både talent og ærlig, dyp indignasjon bak ordene.

Vi skulle anta at mange villaeiere vil nikke gjenkjennende til Bjerkes beskrivelse av det mareritt å være avhengig av malere, snekkere og rørleggere.

Men det som fengsler aller mest, er hans uredde avsløring av norsk politi. På tide at man sa de karle et Pauli ord. Vi er dødsens lei av den evige jammer over at politiet har for få folk. De har mere enn nok! Hvis de bare kunne holde opp med den lettvinde leken å la fullastede politibiler ustanselig jage etter mulige parkeringsovertredere og i stedet konsentrere seg om politiets virkelige oppgave: å beskytte skikkelige borgere mot overfall av ramp og gangstere, så ville man få mere respekt for dem. Denne respekt befinner seg nå med full grunn på nullpunktet. Bare les Bjerkes oversikt over alle de uløste kriminalsakene. Det kan gå kaldt igjennom en å bli konfrontert med så megen udugelighet. Det hjelper ikke at kriminalsjef L'Abbe-Lund hver gang opptrer i radio og fjernsyn og forsikrer at politiet arbeider intenst. Vi hus-

(Forts. side 8)

Spansk kaptein -

(Forts. fra side 5)

belønnet med den spanske statspris for litteratur. Boken er da heller ikke bare en historisk kildeberetning om fangeskjebner etter annen verdenskrig, men også en skildring av en ganske usedvanlig personlighet. Her blir historien om en bevisst, besluttsom og til syvende og sist også vellykket motstand mot vilkårlighet og åndsdictatur fra en overmektig seierherres side skildret. Flere ganger ble kaptein Palacios stillet for sovjetiske krigsretter fordi han stadig oppfordret sine spanske kamerater til streng troskap mot det fjerne hjemland og til radikalt å avvise ethvert forræderi selv i de bitreste stunder under fangenskapet. Alle scenene med den opprivende kamp såvel mot de brutale som de mere subtile former for «omskolering» gir boken rang av et usedvanlig literært dokument. Bare den som oppgir seg selv er virkelig forlatt, er grunnmelodien i boken.

Disse skildringene av kaptein Palacios seige kamp i fangenskapet kan man først få et virkelig inntrykk av ved å lese boken, men det kan kanskje ha sin interesse her å komme nærmere inn på det som innledet fangenskapet, kampene ved Kolpino øst for Pusjkin, bare hundre kilometer fra Leningrad. Bølge-slag fra disse kamper bredte seg jo vestover mot de stillinger Den norske Legion dengang holdt.

Situasjonen vil ellers fremgå av skissen. Den spanske bataljon som Palacios tilhørte, II/262, hadde besatt stillinger foran knutepunktet Krasjnibor. Det var i avsnittet en sammenhengende front kjennetegnet av virkelige skyttergraver som strakte seg over hundrevis av kilometer. Bataljon II med sine tre kompanier var tildelt et frontavsnitt på 5 kilometer. Palacios' kompani lå i midten med alle sine tre tropper i ildlinjen. Selv hadde kapteinen opprettet sin kommandoplass ved høyre tropp, som hadde det mest kritiske avsnitt med flankering av jernbanelinjen Moskva—Leningrad.

Om kvelden 9. februar fikk kapteinen melding fra bataljonskommandøren om at det forestod et russisk angrep mot bataljonens stilling med 1 divisjon i forreste linje og sannsynligvis flere divisjoner bakenfor. Om kampene som tok til neste morgen og som kostet såvel bataljonskommandøren som de to andre kompanisjefer livet og brakte Palacios i fangenskap heter det i boken:

«Klokken 7 begynte artilleri-forberedelsen. 200 batterier — 800 kanoner — på et avsnitt av 10 kilometer hamret istykker våre stillinger som 800 hammere ville gjøre det på et bord besatt med hasselnøtter. Klokken 7,10 var skyttergravene forsvunnet, kommandoplassen sprunget i luften og telefonen som forbandt meg med bataljonskommandøren avbrutt. Lar-men var så øredøvende at midt mellom brakene hørtes krakket av en håndgranat bare som om en knekket en nøtt.

Det var en uopphørlig rasen uten at det ene brak lot seg skille fra det andre. Ildskinnene fra nedslagene blendet øynene. Og selv om så ikke hadde vært, så var tåken som steg opp fra den bristende is, fra den pulveriserte jord, de brennende furuer og de tilintetgjorte våpen så tett at en ikke så mange fanner. Krutttrøken la seg som difteri i strupen og gjorde det utholdelig å puste. Soldatene hadde lært leksjonen foregående aften godt. Etter at bunkerne var ødelagt og skyttergravene tilintetgjort, klorte de seg fast i kraterne som fiendens tunge artilleri hadde laget, klar til sprang.

Efter halvannen times forløp forla fienden ilden for å gi sine tropper mulighet til å styrte seg over oss. Øyeblikkelig gav jeg ordre til å bringe automatvåpene i stilling. Som mullvarper begynte mennene å komme frem fra hullene. En av dem så jeg bakfra vakle fra den ene side til den annen. Jeg trodde at han var beruset, og da jeg ikke liker brennevinsmot, grep jeg ham hårdt i skulderen, bestemt på å straffe ham. Da jeg snudde ham rundt, ble jeg klar over min misforståelse. Ansiktet hans var grufullt tilredt av eksplosjonsbølgen fra en granat og de blinde øyne fulle av blod.

«Tilbake!» beordret jeg ham. «Hurtig!»

«Nei, herr kaptein. Selv om jeg ikke ser, så føler jeg fremdeles — —»

Og han svinget bajonetten i hånden.

«Bravo, gutt!» ropte jeg til ham. «Bravo!»

Jeg lot ham bringe bakover, ikke uten protester og efter at han hadde forsøkt å nekte å adlyde ordre. Jeg tenkte på å la ham sperre inne på grunn av hans ulydighet og samtidig kreve en utmerkelse for hans uforferdethet. Lorenzo Araujo het han.

Et fiendtlig kompani gikk nu til storm i retning av jernbanelinjen som lå til høyre for meg. Jeg hadde fått anvisning på å skyte opp en rød lyskule såsnart det var ønskelig å få artilleri-understøttelse. Jeg skulle avskyte den nøyaktig i den retning hvor jeg trengte artilleristøtten. Jeg hadde kunnet gjøre det i denne situasjon, men lot det

være. Først av hensyn til vår sparsomme forsyning med ammunisjon og dernest fordi jeg håpet ved egen hjelp å kunne slå tilbake denne første angrepsbølge. Og faktisk: Fenrik Castillo som forsvarte dette avsnitt, gav det fiendtlige kompani en riktig omgang og etterlot det liggende nedkjempet foran jernbanelinjen.

Gjennom Alonso Orozco Miranda som tjenestgjorde som «soldadograma» (spaniernes betegnelse for en ordonans) hadde jeg sendt kommandøren følgende melding: «Kompaniet i orden, skjont sterkt medtatt. For øyeblikket angriper fienden banen, forsøker antagelig å omringe min tredje tropp hvor jeg har innredet min kommandoplass. Leve Spania! Jeg hilser Dem. Kaptein Palacios.»

Castillo Montoto slo med enestående taperhet og usedvanlig førerbegavelse tilbake nok et flankangrep mot hans avsnitt og jernbanelinjen, og tvang påny fienden til å trekke seg tilbake.

Men det var ikke tilfelle på alle steder i mitt kompani. Fenrikene Santandreu og Céspedes så seg omgått på venstre fløy, da kompaniet til den tapre kaptein Iglesias efter hans død ble slått istykker og fienden trengte seg gjennom bresjen i store skarer. Da disse to offiserer så seg omringet, forsøkte de å trekke seg tilbake for å kunne danne en ny front mot dette angrep. Herunder falt de med størsteparten av sine menn, slik at mitt kompani var skrumpet sammen til tredje tropp og min kommandoplass.

Sersjant Angel Salamanca fra 2. tropp styrtet plutselig inn til meg.

«Hvorfor har du forlatt din post?» spurte jeg ham.

Han stammet. «—Jeg er alene!» ropte han patetisk.

«Erobre den tilbake!»

Og det gjorde han. Jeg så ham løpe avsted mens han kastet håndgranater til høyre og til venstre. Senere sendte han meg en melding: «Send meg folk så kan jeg holde stand!»

Da først beordret jeg ham til å trekke seg tilbake. Han tok så del i sluttkampen sammen med meg. Som Araujo ble også han såret i øynene, og da han derfor ikke lenger var brukbar som sersjant og troppsfører kjempet han videre som annenskytter ved maskingeværene. Han var en tapper kar.

Jeg sendte en ny melding til kommandøren: «En sterk fiendtlig kontingent har brutt gjennom på venstre flanke og omringer meg i en stor sirkel utenfor rekkevidde av mine våpen. Tropp 1 og 2 har trukket seg tilbake og er revet opp. Jeg holder stillingen fortsatt med min kommandoplass og 3. tropp. Jeg har store tap. Det

Den blå divisjon idag. Veteranene minnes innsatsen.

eneste tunge maskingevær som jeg fremdeles forføyte over ødelagt av artilleri. Leve Spania! Palacios.»

På dette tidspunkt hadde jeg ikke mere enn tredve mann til disposisjon av femte kompani. En del av dem, størstedelen, forsvarte seg med en maskinpistol mot angrep forfra og fra siden mot jernbanelinjen. Min kommandoplass med et lett maskingevær og flere maskinpistoler ble flyttet for å stoppe igjen gjennombruddsstedet på venstre flanke. Herunder innrettet vi oss i en skyttergrav som gikk loddrett på de allerede ødelagte graver. Den var ikke blitt benyttet på måneder, men jeg hadde med rent profetisk fremsyn latt den rense natten før, idet den var helt tilføket med sne. Denne annen skyttergrav trodde vi aldri skulle bli til nytte, for den lå som nevnt på skrå i forhold til frontlinjen. Nu derimot da fronten var gjennombrutt og angrepet kom fra siden, stoppet den dette. Jeg tror sågar at vi hadde kunnet holde den hvis jernbanelinjen, som ble forsvart av kaptein Huidobro ikke var blitt tatt fra høyre flanke av. På samme måte som da det gjaldt Iglesias ble også dette kompani overmannet da dets tapre kaptein falt.

Da man meldte meg hans død, sa jeg: «Det ante jeg, for hvis han hadde levet ville ikke de røde ha tatt jernbanelinjen!»

Ansikt til ansikt med denne overordentlige kritiske stilling, som var fullstendig behersket av fienden, der hadde satt seg fast ved jernbanelinjen, gav jeg alle grupper ordre om å yte motstand til siste slutt.

Kvart på tolv rettet motstanderen påny sin artilleriild mot oss. Og ikke før ble det taust før det røde luftvåpen var der og lot det regne bly over oss.

Så angrep fienden påny. De døde og sårede i våre rekker var tyve ganger så mange som de kampdyktige. Man så angriperen så nær at et godt stenkast kunne nå dem. De klemte seg mot jorden og ventet på øyeblikket for neste sprang. Fra høyden ved banelinjen hamret automatiske våpen mot stillingen vår.

Min siste melding nådde ikke kommandanten: «Stillingen håpløs. Siden 10.30 fullstendig omringet, kjemper til alle sider. Fienden behersker meg fra jern-

banelinjen og tvinger til ubevegelighet. Umulig å trekke seg kjempende tilbake da det ikke er automatiske våpen forhånden og tallrike sårete å transportere. Hvis De gir meg ordre til tilbaketog, ber jeg om ildbeskyttelse til det. Avventer under alle omstendigheter Deres ordre og holder fortsatt stillingen. Som alltid: Hurra for Spania! — Palacios.»

Elleve år senere fikk jeg vite at major Payeras selv var død som følge av sine sår som han fikk denne dag.

Omringet på alle kanter, snøret kjeden seg stadig mere sammen om oss og presset oss mot hverandre. Som allerede sagt: Jeg hadde anvisning om å skyte røde lyskuler som viste fiendens angrepsretning slik at vårt artilleri kunne gripe inn. Nu avfyrt jeg dem for første gang, mot nord, mot syd, mot øst og mot vest. Men artilleriet vårt eksisterte slett ikke lenger.

Kjelen trengte seg tilslutt slik sammen at det fiendtlige infanteri ikke lenger kunne skyte på oss, ikke engang med håndvåpen av fare for å treffe sine egne.

Av denne grunn ble de siste timer av slaget utspillet i beklemmende taushet og meget merkverdig. «Vi har ikke mere ammunisjon!» ropte mennene mine til meg. Da motstanderen ikke skjøt lenger kunne jeg svare: «Lag sneballer! De virker som sten!»

Nu var den trykkende stillhet blitt så stor at vi bak oss kunne høre skrikene og klagene fra de sårete i bunkerene. Jeg bestemte meg for å avlegge dem et besøk og oppfordret fenrik Castillo til å følge meg. Synet var slik at det fremdeles gjør meg vondt å tenke på det. Flere lå i døds-kamp. De som allerede var døde ble dekket til med sekker — —

Vi hadde knapt vært der i tre minutter, da det ovenfra ble ropt på meg med høy røst. Jeg krøp opp og så var de røde alt over meg. Castillo fyrte av det siste magasin i sin automatiske pistol og flere av dem brøt sammen. Men så falt de over oss i bølger uten å skyte for ellers ville de ha såret hverandre gjensidig. Midt i en sky av støv, sne, blod og sved dukket omrisset av seierherrene frem. Noen var av nordisk type og atskilte seg lite fra tyskerne. Andre — med

Politikk og justismord -

(Forts. fra side 1)

ikke være av en retroaktiv (tilbakevirkende) karakter.» Dette må da knuse både det norske rettsoppgjør og Hambros begrunnelse. Til overflod er både retten til livet og forbud mot tilbakevirkning av Europarådet erklært som menneskerettigheter. De blir nå etterhånden gjennomført i den vestlige verden. Men Norges honnør som hevder av disse menneskerettigheter allerede fra 1814 og 1902 har vår ulykksalige eksilregjering redusert.

Idag går det neppe an for andre enn endel norske å hevde at rettsoppgjøret er legalt. Og vår høytstående strafferettsprofessor Jon Skeie skrev i «Landssvik» allerede 1945 at alle regjeringens straffeanordninger var uten rettsvirkning og at vi «aldri før i vår historie hadde hatt sådan rettsløshet». Professor Frede Castberg skrev samtidig i «Norge under Okkupasjonstiden», s. 49, at innbyggerne må adlyde okkupasjonsmaktens bestemmelser, og den lovlige regjering er avskåret fra å gi bindende direktiver for innbyggerne i landet. Skeie mente at også «Elverumsfullmakten», som eksilregjeringen bygget sin lovgivningsrett på, var ugyldig, men som Høyesterett godtok i 1945. Senere har Castberg også hevdet at Elverumsfullmakten ikke forelå. Etter at samtlige stortingspresidenter i Stortingstidende for 1945 korrigerer referatet for 1940 om Elverumsmøtet 9. april 1940 på grunnlag av et tidligere ukjent referat, der ikke som de øvrige var brent. Det faktiske var iflg. det korrigerer referat 1940 s. 749: Etter bemerkninger fra Førre, Stray og Getz uttalte presidenten, C. J. Hambro: «Det

fremstikkende kinnben og skjelve øyne — var mongoler. En av angriperne som var såret i maven styrtet sammen like foran oss. En russisk underoffiser beordret ham til å reise seg, og da han ikke gjorde det, knallet han ham ned med et nakkeskudd.

Den døde og morderen var våpenfeller.

«Davai! — — Paljesjali!», det betyr «Fremad! Hurtig!»

Asias stepper lukket seg opp foran oss, nakne og isnende. «Davai! Davai!»

Natten i ryggen på oss falt ned som et gitter foran et ubegrenset fengsel.

Boken kan bestilles gjennom FOLK OG LANDS BOKTJENESTE og prisen er kr. 25,—.

er en helt riktig bemerkning, og Stortinget bekrefter alene ved sin beslutning den generelle adgang til å gi provisoriske anordninger som Regjeringen har i den tid da Stortinget ikke er samlet.» Dette finner man også i Dokument nr. 2.

Den «generelle adgang» er Grl. § 17, som forbyr anordninger i strid med «de af Storthinget givne Love». Og de andre, legale anordninger gjelder bare «provisorisk til næste Storthing». «Elverumsfullmakten» er følgelig et falsum. Og Stortinget ga faktisk regjeringen, som møtte bl. a. ved den eksile justisminister, Terje Wold, et direktiv om å holde seg til Grl. § 17. Et direktiv som i likhet med «Bostedets lov»

Sovjetsoldat -

(Forts. fra side 4)

se var de blitt liggende der, og såsnart de kom til bevissthet, forlot de i all hast denne redselsmark hvor likene lå i haugvis. En araber hadde tat hånd om disse to guttene og pleiet dem, hvoretter de senere ble ført fra Irak til Sovjet-republikken Armenia, hvor de ble oppdratt i et hjem for foreldreløse barn. Siden hadde disse to venner holdt sammen både som sivile og militære. Hva kan ikke armenieren fortelle verden om det lidende Armenia som har mistet alle sine menneskelige egenskaper.

De dansende gikk nu frem og tilbake for å bukke for sine takknemlig tilskuere under aplaus.

Plutselig tordnet der løs et forferdelig spektakel over hele området og vi så tyske fly rett over oss. De rettet ilden fra sine automatvåpen mot oss, mens luftvernsskytset skjøt sine raketter mot de uventede gjester. Straks reiste alle kommissærer og offiserer seg fra sine plasser og beordret alle til å innta sine stillinger igjen. Snart så vi et ennu større antall fly som kretset omkring oss og dermed fikk den tyske flyeskadren herredømme over vårt luftrom. De menige soldater ble oppskremte og der oppstod panikk blant folk, som nu tok flukten til alle kanter. Hadde tyskerne allerede satt igang den store offensiven? Så mange av våre soldater ventet nok at den ville komme engang. Det skremmende og i det hele det uvanlige ved dette flyangrep gav oss en følelse av at offensiven allerede var satt i verk.

og art. 43 burde avholdt eksilregjeringen fra å utstede strafferettslige anordninger overhodet. Norges straffelov var tilstrekkelig også under krig og den ble ikke endret i tiden 9/4—40 til 10/6, da Norge var krigførende. Da var situasjonen uklar. Ruge skriver i «Krigens Dagbok», I (1946), s. 313: «I løpet av noen timer var det norske sjøforsvar slått grundig istykker» — «Sola flyplass faller, likesom Fornebu, uskadd i angriperens hender». 1ste divisjon gikk i april over grensen og ble internert i Sverige. Men Kongen, Regjering og Storting var da i landet. Og der hersket krigstilstand. Allikevel ingen lovendring dengang lover kunne gis.

I juni 1940 var derimot situasjonen klar. Ruge skriver s. 410, øverst: «9. juni kapitulerte jeg med de gjenværende norske stridskrefter.» S. 411: «Våpenstillstanden er trådt i kraft og guttene må oppgi de stillingene de ennå holder den 11. juni 1940.» Så lenge hersket krigstilstand. Da ble den og krigføring slutt og jeg siterer fra Oppenheim 5. utg. II, s. 230: «En hvilkensomhelst handling i strid med en kapitulasjon ville bety et internasjonalt rettsbrudd hvis en krigførende regjering ga ordre dertil, en krigsforbrytelse uten en slik ordre.» Et brudd på våpenstillstanden medfører det samme, og Norge hadde bundet seg på begge måter som det eneste tysk-okkuperte land, men var allikevel det eneste som baserte oppgjør på eksile straffebestemmelser.

Dessuten var Norge det eneste land hvis regjering hemmeligholdt for folket og domstolene kapitulasjon og våpenstillstand og fortiet at

Hewins -

(Forts. fra side 4)

Hewins skildrer ham, hvorledes kunne han da så ofte handle så tåpelig? Hans forsvarer motsier seg selv når han sammenligner Quisling med Peer Gynt, for denne likhet gjendriver jo hans påstand om at Quisling var den eneste nordmann som våget å se de virkelige kjensgjerninger i øyene.

Det Mr. Hewins imidlertid virkelig kan hjelpe oss til er den erkjennelse at det hos hans helt ikke ganske enkelt dreiet seg om en skurk i storformat, men om en karakter full av gåter. Derfor måtte denne bok bli skrevet, selv om problemet dermed ikke er helt løst.

disse var inngått etter ordre til norsk Overkommando. De var følgelig regjeringsavtaler om «å innstille fiendtlighetene». (Svenska Aktstycken 1947, s. 302, og dok. nr. 309.) Våpenstillstandsavtalen av 10/6—40 (inntatt bl. a. i «Den Norske Rättsuppjørelsen», s. 37—38 og i Justus Lex) var påtegnet av eksil stats-, forsvars- og utenriksminister som sett 5/8—40. Den gjaldt under «den nåværende krigs varighet» og art. 37 i Haagreglem. (Lovtidende 1910, s. 498) bestemmer at krigsoperasjonene innstilles «overalt». I statsrådprotokollen 7/6—40 uttales enstemmig «håpløst for Norge å fortsette krigen». (Undersøkelseskom. av 1945, Bilag Bind II, s. 309.) Kongen uttalte at han og Regjeringen reiste fra Norge «for i et fremmed land å fortsette arbeidet til Norges beste» (s. 311). I proklamasjonen av 7. juni nyttes uttrykket «være de frie talsmenn for det norske folks nasjonale krav». «Det norske Stortings president står sammen med Konge og Regjering i denne kamp.» «Kampen» betyr følgelig det samme som «arbeidet», ikke krigføring. Allikevel foreligger dommer, hvor proklamasjonen utelukker klare rettsuttalelser for god tro om krigsopphør. Proklamasjonen var forøvrig av 7. juni 1940. Krigsopphøret først senere, 9. og 10. juni 1940.

Tiltross for disse mange bevis for opphør av Norges krig mot Tyskland og Oppenheims utsagn om «internasjonalt rettsbrudd» utstede eksilregjeringen 3/7—40 anordning om endrede straffebestemmelser «under den nåværende krigstilstand». At det var en handling i strid med både kapitulasjon og våpenstillstand og Stortingets pålegg om å iakttas Grl. § 17, bør ikke ansees som tvilsomt. Det kan heller ikke være tvilsomt at der ikke kan være krigstilstand når fiendtlighetene er innstillet. Sågar etter befaling fra Kongen og Regjeringen. For Kong Haakon måtte situasjonen være pinlig. Han omgikk britiske offiserer og statsmenn, der alle kjente Oppenheim, som merkelig nok ikke engang den eksile justisminister synes å ha kjent. Kongen fant det da riktig å holde sin overfor den nevnte anordning opposisjonelle kringkastings-tale 26/8—40. Kongen gir her Administrasjonsstyret, som 3 uker før hadde besluttet i samarbeide med okkupanten å oppløse norsk forsvarsmakt, sin hyldest «som mellomledd mellom de nåværende makt-havere og befolkningen i Norge». Altså samarbeidsviljen. Kongen priser også «ro og orden», det som var okkupantens rett og plikt

iflg. art. 43 å opprettholde, om nødvendig ved sin lovgivningsrett. Kongen advarer mot «ubesindig opptreden», farlig for «hele nasjonen». (Sommerfeldt, 1947, utgitt med Kongens anerkjennelse, s. 38.) Norsk tilbørlig deltagelse i administrasjonen er også tillatt etter den nye § 86, pkt. 8, i endring av straffeloven 15. desember 1950.

Enhver må kunne forstå at Kongen i talen forfekter den vitterlige totale okkupasjonstilstand, som hersket iflg. art. 42 (Lovt. s. 499). Motsatt eksilregjeringens rettsstridige krigstilstand. Allikevel 13/9—40 en ny anordning: «Så lenge Norge er i krig» og senere nye straffebestemmelser om dødsstraff og 22/1—42 inntil dødsstraff for medlemskap i NS-partiet, det mest forsvarsinnstilte av alle norske politiske partier, og i strid med art. 50, som forbyr «fellesstraff». Medlemmer av et tysk parti, N.S.D.A.P. ble frifunnet fordi **kollektiv straff var rettsstridig og umenneskelig**. For Norge laget man dødsstraff på umenneskelige eksile bestemmelser i London. Der fordret man straffbare handlinger. I Norge blir det straffbare det okkupasjonsbestemmelsene og norsk lov bestemmer, ikke det eksilanordningene bestemmer.

Da Kong Haakons tale intet hjalp og mord, sabotasje og illegale organisasjoner ble følgen av anordningene, uttalte Kongen i sin juletale 1940: «Det som kanskje smerter meg mest av alt, er den uvæpnede borgerkrig som nå pågår hjemme i Norge.» (Sommerfeldt, s. 40) og Kongen oppfordret til «samholdet mellom alle norske» (s. 40). I Sverige utkom i 1956 «Den Norske Rättsuppjørelsen», som s. 118 betegner tilstanden i Norge som «en om inbördeskrig erinrande förgiftning» og s. 122 «ett misbruk av ord att kalla en dylik inrikespolitisk uppjørelse för en rättsuppjørelse» om de dommer som ble bygget på de rettsstridige eksile anordninger.

Prejudikatet for rettsoppgjøret var lagmannsrettens, av Høyesterett godkjente, dødsdom 16/7—45 mot den unge Haaland, bygget på et underordnet medlemskap i NS fra desember 1940 og senere medlem av hirden, altså da krigsopphør forelå, så str.fl. § 86 ikke kunne anvendes. § 86 gjelder nemlig bare «under en Krig, hvori Norge deltager, eller med saadan Krig for Øye» og for den som da «yder Fienden Bistand». Kapitulasjon og innstilling av fiendtlighetene har imidlertid fred for øye, ikke krig,

(Forts. side 8)

Politikk og justismord -

(Forts. fra side 7)

og okkupant er ikke fiende. **Det visste eksilregjeringen, men ikke domstolene.** Skjønt utenriksminister Trygve Lie hele tiden hadde i sitt departement som nr. 1147/1940 våpenstillstanden og 3 avtaler av 16/5—44, først offentliggjort i 1950, ble de ikke i 1945 oversendt retten. Tittelen på de 3 avtalene var «om siviladministrasjon og jurisdiksjon i norske områder befriet ved en alliert ekspedisjonsstyrke». Pkt. 1, 2 og 13 pålegger Norge ny, alliert okkupasjon etter den tyske. En skjebne alle de andre tysk-okkuperte land ble spart for fordi de hadde dyktigere regjering, som overholdt Haagerkonvensjonen. I pkt. 5 påbydes «kompetente norske myndigheter i samsvar med norsk lov», som eksilregjeringen trosset ved å utgi eksil anordning 16/2—45 om rettergang for landssvikere, særdomstoler og uten jury, som i lagmannsrett avgjør skyldspørsmålet etter straffeprosessloven. Landssviksankningen 15/12—44 ble også utgitt etter de 3 avtalene skjønt de gjaldt fra underskriften 16/5—44, hva Sovjetavtalen uttrykkelig bestemmer i pkt. 17. Tyskerne kapitulerte totalt 8/5—45. Samtidig total alliert okkupasjon av Norge, en mild sådan som den tyske de første månedene, før sabotasjer og derav følgende tyske represalier, begge til tap for norske interesser. I Danmark var det mild okkupasjon til september 1943. Da begynte uroen også der og bl. a. det danske politi ble avløst av tysk og sendt til Tyskland.

Konklusjonen på de eksile meritter kom så ved skriftvekselen august—september 1946 etter verdenskrigens opphør. Ambassadør Collier skrev på den britiske regjeringens vegne 26/8—46 til Kong Haakon sin regjering takk til de norske borgere som frivillig deltok i de britiske krigsanstrelser. Offentliggjort bl. a. i Aftenposten 20/9—46. Kongen svarte 6/9—46 og nyttet som slutning: «at mine landsmenn deltok i de britiske krigsanstrelser så langt det var mulig». Etter Grl. § 25 har nemlig Kongen «høyeste befaling over Rigets Land- og Sømagt», men den må «ikke forøges», «ikke overlades i fremmede Magters Tjeneste» og «aldri brukes utenfor Rigets Grænser» — «uden Stortingets Samtykke». Og Stortingets møter etter Elverumsmøtet var opptatt med riksrådsforhandlingene om fred med Tyskland, eventuelt med Kongens suspensjon og Re-

gjeringens avsettelse. Etterpå ble det ingen møter. Og Kongen visste om og husket ordenen til Ruge om «å innstille fiendtlighetene» med Tyskland. Det forstår man også av hans før nevnte taler 26/8 og 24/12—1940 om henholdsvis okkupasjonsstilstand og den borgerkrig, som siden da pågikk i Norge og stadig ble verre, verst etter 1945 da lagmannsretten hadde dømt Haaland til døden, men frifant morderne på 2 jøder ved Skrikerudtjernet og ialt over 200 private mord ikke ble rettsforfulgt.

Dette må da vel betegnes som borgerkrig, ikke rettsoppgjør. Tilstanden ble av enkelte dommere — eks. R. M. B. nr. 3 s. 11, nederst — betegnet som «den alminnelige rettsfølelse i vårt land», den som dommerne burde avledet ved utredning av folkeretten om okkupasjon. Uten ro og orden og tilbørlig samarbeide blir det kaos. Paulus skriver for snart 2000 år siden om den romerske okkupant «Hvert menneske være de foresatte øvrigheter underdanig.» (Romerbrevet 13—1). Oppenheim lærer, som før nevnt, at straffeloven opprettholdes under okkupasjonen, men i Norge ble en stor del av folket straffet etter rettsstridige eksile anordninger tross Stortingets anvisning av Grl. § 17, og art. 43 og pkt. 5 i avtalene 16/5—44 om ny okkupasjon. Mens iflg. Grl. § 96: «Ingen kan dømmes uten etter Lov, eller straffes uden efter Dom.» Det betyr stortingsgaven lov. Jfr. Grl. § 49. Og det betyr i lagmannsretten den demokratiske juryen (10 lagrettemenn) som i enerom avgjør skyldspørsmålet. De representere i k k e en stand, som står i fare for prestisjemessig å grue for at tidligere dommer var justismord. Derfor motarbeides gjenopptagelser av dommer som var uvitende om de vesentligste faktorer og regnet bl. a. «Elverumsfullmakten» som faktum istedenfor falsum. I Stortinget 1964 ble gjenopptagelser av enkelte saker anbefalt, og de bør ikke nektes etter straffeprosesslovens § 414.

Sverre Helliksen.

Hvorledes er det med
BLADPENGENE?
Har DE betalt?

NATO UTEN FRANKRIKE

I forbindelse med den nordiske diskusjon omkring NATO vil ovenstående kart, som vi henter i en tysk avis, om NATO-støttepunktene i Frankrike være av interesse til belysning av hvorledes et NATO uten Frankrike vil se ut. de Gaulle har alt nedlagt forbud mot nybygg av et nytt hovedkvarter for NATO i Frankrike og en regner med at han tar sikte på også — kanskje alt innen utløpet av NATO-avtalen — å få fjer-

„Avstalinisering“

(Forts. fra side 3)

«retts»oppgjør kunnet se dagens lys og med slike følger? Det er rendyrket moskvaprosess omplantet på norsk jord.

To menn dro fra London til Moskva i den hensikt å innhente Stalins approbasjon på et planlagt norsk indrepolitisk oppgjør. Stalin lot seg representere ved Molotov (som ved en senere leilighet opplyste, at Norge ikke deltok i den II verdenskrig). De to herrer ble av Molotov instruert ut fra russisk synspunkt, etter hva den ene av dem har opplyst. «Manden med hoven» det var nok denne gang Stalin. Han hadde på den VII verdenskongress i Komintern fått avsagt dødsdom over kommunismens intelligenteste og dermed farligste fiende, Vidkun Quisling. Han fant håndtlangere hertil blant Quislings egne landsmenn og slapp dermed, som i tilfellet Trotsky, å ty til en leiet morder.

VII

Tankene går uvilkarlig tilbake til en begivenhet, som fant sted i kjelleren under grisehuset på gården Rimold i Sørtrøndelag for nu snart tusen år siden.

Olaf Holm.

net alle slike overnasjonale anlegg fra fransk jord. Frankrike er idag uten sammenligning den viktigste NATO-base i Europa og på anleggene i dette land støtter hele det fremskutte forsvarssystemet til USA seg i både Bundestyskland, Danmark og delvis også Norge. Hertil kommer at den sikreste forbindelse fra Atlanterhavet til Tyskland går over Frankrike og at Bundesrepublikkens område er alt for smalt til å kunne tilfredsstille de krav som spesielt luftforsvaret stiller. Det er altså uhyre lettsindig og tåpelig om man

Fra kulturfronten -

(Forts. fra side 5)

ker ellers mannen fra den gang han og hans politifolk foretok sin beryktede razzia ute på llebu etter skjulte «våpen». For en Rocambolehistorie! Fullt verdig en L'Abbe-Lund. Og han fortsetter trutt idag. Har han knepet Granatmannen? Og alle de andre forbryterne? Det hjelper ikke engang om en mann kommer til politiet og «tilstår». Da jubler politiet over å ha «løst» gaten. Men så viser det seg kanskje at selv da har de ikke klart det!

Forfatteren minner om en film ved navn «Den forsvunne pøsemaker» med Leif Juster i hovedrollen, og mener at politiets arbeidsmetoder idag ligger på pøsemakernivået. Ved en nyinnspilling av filmen skulle L'Abbe-Lund kanskje være selvskreven til hovedrollen?

Takk, Bjerke, for å ha satt disse fyrene på plass!

Resten av antologien er ikke verd mange ordene. Eidem selv har noe som skal forestille et slags angrep på TV'en. Det er hverken morsomt eller overbevisende. Slik skal det iallfall ikke gjøres. Det er klart at hvis man vil rette skytset mot dette Statens siste massepåvirkningsvåpen, så burde det ikke være mangel på ammunisjon. Hvem vet bedre enn vi hva all denne fordummende hatfylte ensrettingen har ført til! Men det er med tukt å melde tynn vassgraut Eidem serverer. Han ser det øyensynlig som et tegn på selvstendighet og mandighet at han ikke ville la seg sminke til sin T.V.-opptreden eller overhodet la seg «fikse» på. Nei, herr Eidem, det er utelukkende tåpelig og ingenting å rope hurra for!

Hors de Combat.

i Tyskland og i Norden avfinner seg med den forestilling at NATO kan fylle sine funksjoner også uten Frankrike. Ved en slik utvikling ville både Tyskland og for den saks skyld Norge i om mulig enda sterkere grad bare bli et fremskutt brohode for den atlantiske (d. v. s. USA's og Englands) sikkerhet. Det ville være skjebnesvangert av oss ikke å trekke konsekvensene herav i tide.

*

CHOU EN-LAI HALVT TYSKER

I det tyske blad KRISTALL nr. 22 i år forteller en leser i et brev til redaksjonen at Kinas ministerpresident er født i Göttingen i 1898. Hans far var kinesisk student ved universitetet der og hans mor var tysk. Hun var datteren i huset der Chou En-lai bodde under sitt opphold i Göttingen. Faren studerte jus. Chou bodde i flere år i Göttingen inntil han ble hentet av sin far som etter endt studium var vendt tilbake til Kina. Den lille kinesergutten var i sin tid en attraksjon, og når han lekte på gaten var han «eine Art Sehenswürdigkeit».

*

DAVIDSTJERNEN BLE AVVIST

Den israelske regjeringsrepresentant dr. Harrel har søkt om at ved siden av Røde Kors og Røde Halvmåne, må også Rød Davidstjerne bli godkjent. Søknaden ble avslått med stort flertall av 20. internasjonale røde korskonferanses alminnelige kommisjon under et møte i Wien.

Se på de beste, ikke på de fleste.

(Kongespeilet)

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:
Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia
Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,—.

Bruk postgiror: 16 450.

Utgiver A/S Folk og Land
Viking Boktrykkeri